

Spis treści

O autorach	9
O przewodniku	10
Jak korzystać z opisu regionów	12–13

► Rozdział I. Zaproszenie na Zakaukazie	17
Trasy	17
Trasa 1. Winny szlak przez Kachetię	17
Trasa 2. Gruzińska Droga Wojenna	19
Trasa 3. Mccheta i Gori – jednodniówki w okolicach Tbilisi	20
Trasa 4. Wzdłuż czarnomorskiego wybrzeża	22
Trasa 5. Erewan i okolice	24
Najważniejsze wydarzenia kulturalne	26

Gruzja

► Rozdział II. Informacje praktyczne	29
Przed wyjazdem	29
Przewodniki i mapy	29
Słowniki i rozmówki	30
Formalności wizowo-paszportowe	31
Pieniądze	31
Ubezpieczenie	31
Zabezpieczenia medyczne	31
Co zabrać?	33
Wybór czasu podróży	34
Przejazd	35
Podróż samolotem	35
Podróż samochodem	36
Inne możliwości przejazdu	36
Powrót	39
Na miejscu	40
Podróżowanie po kraju	40
Noclegi	40
Wyżywienie	41
Informacje A–Z	42

► Rozdział III. Informacje krajoznawcze	55
Charakterystyka geograficzno-przyrodnicza	55
Klimat	55
Flora	56
Fauna	57
Ochrona środowiska	58
Historia	58
Początki	58
Złoty wiek Gruzji	59
Najazdy mongolskie i wpływy persko-tureckie	60
Pod rosyjskim zaborem	61
I wojna światowa	62
Trudna droga do niepodległości	63
Okres sowiecki	64
Walka o niepodległość i demokrację	65
Polityka i gospodarka	67
Ludność	68
Język	69

Kultura i sztuka	7
Tradycje	7
Obyczaje w miejscach publicznych	7
Muzyka	7
Sztuka	7
Architektura	7
Literatura	7
Kino	7
Religia	7
Kuchnia Gruzji	7
► Rozdział IV. Zwiedzanie Gruzji	
Region 1. Tbilisi i Mcheta-Mtianetia	
Zwiedzanie Tbilisi	7
Mcheta-Mtianetia (მცხეთა-მთიანეთის)	7
Mcheta	7
Gruzińska Droga Wojenna (GDW)	7
Chevsuretia (ხევსურეთი)	7
Region 2. Abchazja, Megrelia, Swanetia, Racza-Leczchumi	
Abchazja (აფხაზეთი, Абхазия)	
Historia Abchazji	7
Aktualna sytuacja polityczna	7
Jak się dostać?	7
Procedura wizowa	7
Abchazowie: kultura i zwyczaje	7
Suchumi (სოხუმი, Сухуми)	7
Nowy Afon (Новый Афон)	7
Gudauta (Гудаута)	7
Lychny (Льхны)	7
Jezioro Rica (Рица)	7
Picunda (Пицунда)	7
Gagra (Гагра)	7
Megrelia (სამეგრელო)	
Anaklia (ანაკლია)	7
Poti (პოთი)	7
Zugdidi (ზუგდიდი)	7
Swanetia (სვანეთი)	
Lentechi (ლენტეხი)	7
Mestia (მესტია)	7
Ushguli (უშგული)	7
Racza-Leczchumi (რაჭა ლეჩხუმი)	
Ambrolauri (ამბროლაური)	7
Oni (ონი)	7
Region 3. Imeretia	
Kutaisi (ქუთაისი)	7
Region 4. Szida-Kartlia (Kartlia Wewnętrzna)	
Gori (გორი)	7
Region 5. Kachetia	
Dawid Gaređa (დავით გარეჯის სამონასტრო კომპლექსი)	7
Signagi (სიღნაღი)	7
Telawi (თელავი)	7
Udzarma (უჯარმა)	7
Park Narodowy Lagodechi (ლაგოდეხი)	7
Tuszetia (თუშეთი)	7
Region 6. Adžaria i Guria	
Batumi (ბათუმი)	7
Guria (გურია)	7
Region 7. Samcche-Džawachetia, Kwemo Kartlia (Kartlia Dolna)	
Achalcyche (ახალციხე)	7
Boržomi (ბორჯომი)	7
Park Narodowy Boržomi-Karagauli (ბორჯომ-ხარაგაული)	7
Kwemo Kartlia (ქვემო ქართლი)	7
Armenia	
► Rozdział V. Informacje praktyczne	205
Przed wyjazdem	205
Przewodniki i mapy	205
Bariera językowa	205
Armenia w internecie	206
Pieniądze	207
Ubezpieczenie	207
Zabezpieczenie medyczne	208
Co zabrać?	208
Wybór czasu podróży	209
Przejazd	209
Podróż samolotem	209
Podróż drogą lądową	210
Na miejscu	211
Podróżowanie po kraju	211
Noclegi	212
Wyżywienie	213
Informacje A-Z	214
► Rozdział VI. Informacje krajoznawcze	227
Charakterystyka geograficzno-przyrodnicza	227
Hydrografia	227
Klimat	229
Fauna i flora Armenii	230
Ochrona przyrody	231
Historia	232
Pochodzenie narodu ormiańskiego	232
Urartu, pierwsze królestwo	232
Rządy perskie	232
Armenia podzielona	232
Renesans Armenii i Tigranes Wielki	233
Dynastia Arsacydów	233
Pierwszy kraj chrześcijański na świecie	233
Walka o wiarę	235
Dynastia Bagratydów	235
Cylickie królestwo Armenii	235
Rządy perskie we wschodniej Armenii	236
Największa tragedia w historii	236
Pierwsza Republika i reżim sowiecki	236
Niepodległość	237
Armenia dziś	238
Ludność	238
Język	239
Kultura	240
Literatura	240
Tradycje ormiańskie	240
Kuchnia Armenii	245
Kilka przepisów	246
► Rozdział VII. Zwiedzanie Armenii	249
Stolica. Erewan i okolice	251
Regiony Armenii Północnej. Szirak, Lori, Tawusz	269
Dilidžan (Դիլիջան)	270

Giumri (Գյումրի)	276
Hagpat i Sanahin (Հաղպատ, Սանահին)	272
Idzewan (Իզեվան)	281
Stepanawan (Ստեփանավան)	285
Wanadzor (Վանաձոր)	286
Regiony Armenii Środkowej. Aragac, Kotaik, Gegarkunik	285
Amberd (Ամբերդ)	290
Aragac (Արագած)	290
Aszarak (Աշտարակ)	291
Garni (Գարնի)	292
Gawar (Գավառ)	294
Gegard (Գեղարդ)	296
Oszakan (Օշական)	300
Sewan (Սեվան)	301
Carkadzor (Շարղվաձոր)	302
Wschodnie wybrzeże jeziora Sewan	304
Regiony Armenii Południowo-Zachodniej. Armawir, Ararat	307
Eczmiadzyn (Էջմիածին)	308
Chor Wirap (խոր վիրապ)	319
Rezerwat Chosrow (Խոսրովի արգելոց)	321
Regiony Armenii Południowo-Wschodniej. Wajoc Dzor, Sjunik	323
Goris (Գորիս)	324
Jegegnadzor (Եղեգնաձոր)	324
Kapan (Կապան)	326
Norawank (Նորավանք)	327
Sisian (Սիսիան)	330
Tatew (Տաթև)	331
Górski Karabach	336
Tragiczna historia Górskiego Karabachu	337
Obecna sytuacja polityczna	337
Bezpieczeństwo	338
Transport	338
Stepanakert (orm. Տեփանակերտ, azer. Xankəndi)	338
Susza (orm. Շուշի, azer. Şuşa)	340
Monastery Górskiego Karabachu	341

Azerbejdżan

► Rozdział VIII. Informacje praktyczne	347
Przed wyjazdem	347
Przewodniki i mapy	347
Bariera językowa	348
Azerbejdżan w internecie	348
Formalności wizowo-paszportowe	348
Pieniądze	349
Ubezpieczenie	350
Zabezpieczenie medyczne	350
Co zabrać?	351
Wybór czasu podróży	351
Przejazd	352
Podróż samolotem	352
Podróż drogą lądową	352
Podróż drogą morską	352
Na miejscu	353
Podróżowanie po kraju	353
Noclegi	355
Wyżywienie	355
Informator A-Z	357

► Rozdział IX. Informacje krajoznawcze	369
Charakterystyka geograficzno-przyrodnicza	369
Góry	369
Niziny	370
Bogactwa naturalne	370
Hydrografia	371
Klimat	371
Parki narodowe i rezerwy biosfery	372
Zagrożenia środowiska naturalnego	373
Historia	373
Starożytność	374
Średniowiecze i czasy nowożytne	375
Wiek XIX	377
Początek XX w.	378
I wojna światowa na Zakaukaziu	378
Rewolucja 1917 r.	379
Demokratyczna Republika Azerbejdżanu	381
Władza radziecka	383
II wojna światowa	383
Okres powojenny	384
Konflikt o Górski Karabach	387
Niepodległość	390
Aktualna sytuacja polityczna	392
Ludność	392
Religia	394
Język	395
Kultura i sztuka	396
Rękodzieło	396
Literatura	397
Muzyka	397
Zwyczaje	397
Kuchnia Azerbejdżanu	398

► Rozdział X. Zwiedzanie Azerbejdżanu	401
Baku i okolice, czyli atrakcje Półwyspu Apszerońskiego	402
Baku (Baki)	402
Gobustan (Qobustan)	415
Tajemnice i... plaże północnego Azerbejdżanu	418
Kuba (Quba)	419
Xinaliq	422
Szeki i okolice, czyli trekking z humorem	424
Samahi (Şamaxı)	424
Lahicz (Lahic)	425
Gabała (Qabala)	426
Szeki (Şaki)	427
Gandża (Gəncə)	432
Azerbejdżan południowy	434
Lenkoran (Lənkəran)	434
Republika Nachiczewañska	437
Nachiczewan (Naxçıvan)	438

Słowniczek polsko-gruziński	439
Słowniczek polsko-ormiański	443
Słowniczek polsko-azerbejdżański	447
Indeks wybranych nazw geograficznych	451